

800 lat Ziemi Przemęckiej

ŻYCIE GOSPODARCZE ZIEMI PRZEMĘCKIEJ W II RZECZYPOSPOLITEJ (2)

W ramach obchodów osiemsetlecia ziemi przemęckiej śledzimy także jej dzieje gospodarcze. Czas na drugą część wędrówki po naszej gminie na podstawie wydanej w 1930 r. „Księgi adresowej Polski wraz z W. M. Gdańskiem dla handlu, rzemiosł i przemysłu”.

Ówczesna Rzeczpospolita była dużym krajem europejskim o obszarze 386 tys. km² (szóste miejsce w Europie) i liczyła ponad 30 mln ludności. Dzieliła się na 16 województw: białostockie, kieleckie, krakowskie, lubelskie, lwowskie, łódzkie, nowogródzkie, poleskie, pomorskie, poznańskie, stanisławowskie, śląskie, tarnopolskie, warszawskie, wileńskie i wołyńskie. Województwa z kolei dzieliły się na powiaty (261) a te na gminy

jący przedsiębiorcy - głównie rzemieślnicy i kupcy:

1. akuszerka – P. Kasińska;
2. art. kolonialne – M... Flieger i L. Mierzwa;
3. kołodziej – J. Pochanka;
4. kowale – A. Drygas i H. Winter;
5. krawcy – J. Kubala i M... Rademacher;
6. murarze – M. Matske, A. Panda i A. Reiman;

Budynek fabryki cygar w Mochach

(630 miast i 12001 gmin wiejskich) oraz w Poznańskim i Pomorskim – na obszary dworskie (2339). W tamtym czasie praktycznie każda miejscowość stanowiła osobną gminę. Uważny czytelnik dostrzeże podobieństwa i różnice, jeśli porówna podział administracyjny Polski z początku lat trzydziestych i tej dzisiejszej.

W kolejnym odcinku charakterystyki ziemi przemęckiej chciałbym zaprezentować cztery kolejne miejscowości: Mochy, Kaszczor, Solec i Solec Nowy. Wtedy należały one do powiatu wolsztyńskiego.

Mochy liczyły w 1930 r. 1386 mieszkańców. Właścicielem ziemskim był tutaj Moritz Flieger gospodarujący na 66 ha. Funkcjonowała w Mochach kooperatywa – Kółko Rolnicze oraz Spółka Mleczarska. Oprócz tego działali tu następu-

7. piekarz – F. Przesmycki;
8. rzeźnicy – A. Bosy i I. Kaczmarek;
9. siodlarz – St. Kwaśnik;
10. stolarze – P. Banowski, F. Krzemieniewski i P. Pochanka;
11. szewcy – A. Markwitz i A. Stritaka;
12. wiatraki – A. Jakubowski, J. Nadolski, F. Rademacher, R. Weigt;
13. wody mineralne (fabryka) – J. Elsner;
14. wyszynk trunków – R. Janer, C. Semmler, J. Węclewski;

Kaszczer jest wzmiankowany jako wieś i majątek. Liczył w 1930 r. 1151 mieszkańców. Funkcjonowały tu 2 świątynie – katolicka i ewangelicka. W Kaszczorze działała Spółka Rolnicza Gorzelniana, Kółko Rolnicze oraz Landw. Ein-und Verkaufsgenossenschaft i Spar-Und Darlehnskasse - spółki zajmujące się handlem ziemiopłodami. Pomoc medyczną świadczył dr L. Nowak, a dzieci na

świat przyjmowała akuszerka H. Mayerowa. Byli tu aktywni również następujący kupcy i rzemieślnicy:

1. art. kolonialne – J. Bajon, M. Bajon, Ł. Czyczwyński, M. Fengler, T. Flieger, P. Markwitz, A. Michalak;
2. art. spożywcze – Z. Widzimski;
3. bednarz – E. Bentzin;
4. bławaty (tkaniny) – T. Ittner, S. Ławniczak, A. Michalak;
5. cieśla – S. Walkowiak;
6. kołodzieje – J. Eilmes, F. Korneczyński, F. Pochanke;
7. kowale – K. Markwitz i H. Schulz;
8. krawcy – J. Hojka, F. Katański, I. Kosiński, T. Szymyst;
9. maszyny do szycia – S. Cichorzewski;
10. murarz – L. Orsetkiewicz;
11. piekarze – St. Bajon, J. Wojtkowiak;
12. restauracja – W. Kostanczak;
13. rzeźnicy – I. Knop, G. Słomiński;
14. stolarz – W. Bura;
15. szewcy – J. Apolinarz, J. Barczyński, M. Ciesielski, J. Galla, A. Hensel, J. Schulz;
16. tapicer – G. Kloze;
17. tartak – K. Metzler;
18. wiatraki – O. Hentcke, A. Paluch, J. Ziarkowski;
19. wyroby tytoniowe – R. Hoff;
20. zajazdy – T. Flieger, J. Markwitz;
21. zegarmistrze – J. Sybilla, F. Ziombka.

Solec jest wzmiankowany jak wieś i gmina. Liczył 474 mieszkańców. Miejscowi przedsiębiorcy działali w następujących branżach:

1. art. kolonialne – F. Gonda, J. Kuske;
2. murarze – Langiewicz, Pawłowski;
3. wiatraki – J. Gonda;
4. wyszynk trunków – F. Serwa.

Wieś i gmina Solec Nowy liczyła 263 mieszkańców. Funkcjonowała tutaj Kasa Gospodarcza (oszczędni. – pożyczkowa). Oprócz tego aktywni byli:

1. art. kolonialne – K. Paech;
2. kowal – W. Kuśka;
3. krawiec – P. Neldner;
4. murarze – A. Lhissetka, A. Reich, P. Schiller;
5. stolarz – R. Päch;
6. szewc – W. Stempel;
7. wiatraki – A. Tamko, A. Wittko;
8. wyszynk trunków – P. Fechner.

Tak, jak poprzednio ze strony Szanownych Czytelników oczekuję na ewentualne sprostowania (szczególnie dotyczące brzmienia nazwisk i imion) i uzupełnienia, a także pamiętki rodzinne – przede wszystkim fotografie – do wglądu i zeskanowania w redakcji. Kolejne miejscowości naszej gminy znajdą swą charakterystykę w następnym numerach „Kuriera Przemęckiego”.

Włodzimierz Pilich